

# Slik driv vi med vekt på system for slipping og flytting av sau på innmarksbeite og slipping og sanking på utmarksbeite

Av Jon Arne Nyland

## Nyland Gård

- 425 vfs sau
- 4 gjeterhunder
- 4H Gård
- Servering/ møtelokale med eget kjøkken
- Gårdsbutikk
- A-K NOA Maskin (Salg og rep. av maskiner og redskaper til landbruket)
- Vesterålsmat (Regional merkevare for lam og egg. Eid av 6 gårdsbruk)
- Snøbrøyting

## Sau-drifta

- 425 vfs(NKS+ 8 spelsau)
- 750 daa med eng som høstes og legges i rundballer.
- 320 daa innmarksbeite.
- Utmarksbeite som dyrene går i er på ca. 50000 daa.
- Gammelt fjøs som er påbygd i flere etapper
- En avdeling med 4 langsgående binger og 2 forbrett. Her fores det med skinnegående rundballekutter i taket.
- 2 Stk. binger med Reime forkasse og kraftforautomater.
- Gammelfjøs med småbinger og forbrett. Manuell foring av disse.
- Permanent oppmontert drivrenne med vekt og treveisdeler. Drivganger på tvers av fjøset gir god logistikk til og fra sorteringssystemet. Dette systemet brukes til det meste av håndtering og behandling av dyrene. (Veiing, sortering, klipping, ultralyd, snyltebehandling mm)
- Redskaps hus og rundbuehaller brukes til ekstra arealer i lamminga

## Flytting av sau til innmarksbeite

- Sauene fordeles ut i fra lammingsbinger til fellesbinger med utgangspunkt hvilket skifte/beite de skal slippes på. Prøver å få jevne grupper etter alder på lammene. Ettåringer for seg selv.
- Antall sau i hver bing er tilpasset kapasiteten til dyrehenger (maks 25 stk.)
- Transport ut til de forskjellige gjøres med traktor og dyrehenger. Sauen jages på dyrehengeren mens lammene blir satt på en transportkasse fremme på traktoren.
- Hver pulje blir sluppet på eget skifte eller avgrenset fra andre sauer slik at mor og lam finner hverandre. Prøver å slippe dyra ut på beite så tidlig så mulig etter lamming og helst under en uke gammel. Unge lam lærer bedre å følge sauen enn eldre lam.
- Ved behandling mot koksidiøse blir dyra samlet med hund ute på de forskjellige skiftene. Her blir det satt opp lettgrinder som kve.

## Slipping av sau til utmarksbeite

- Sauene samles med hund hjem til fjøset. Prøver og ikke få for store puljer i gangen. (25-30 stk.)
- Her blir dyra sortert etter hvilket beiteområde de går i. (4 forskjellige områder)
- Alle sauene er merket med ett ekstra plastklips med fargekode for hvilket område de beiter i.
- Bruker pda (fra i år den nye ``appen``) og rfid leser med Animalia sitt program for å lete opp lammene til hver sau.
- Alle dyrene blir lest inn i beite bing systemet til sauekontrollen med beitekode og slippedato. Dette gir dokumentasjon og god oversikt over dyrene som er sluppet til fjells.
- Transport til utmark er med traktor og dyrehenger.
- Puljevis utslipp fra hengeren 7-8 sau av gangen. Dette for lammene skal lettere finne moren sin.
- I ett av beiteområdene må sauene jages innover fjellet før de slippes. Her er hver pulje på ca. 25 sau.

## Sanking og flytting på innmarksbeite

- Beiteområde består av skog og fjellbeite med dype daler og høye fjell. En del av dette er vanskelig terreng som er bratt og uoversiktlig.
- Sauesankinga starter helga nærmest 1 september med ei felles sanking i beiteområdet som er nærmest gården. Dette er en populær tilstelning i bygda, hvor unge og gamle stiller opp for å gå. Etter på serveres det mat og kaffe ved sankegrindene. Dette er en effektiv måte sanke på, ca. 1/3 av dyra kommer ned denne helgen.
- I fra høsten 2014 har sauebøndene på søndre del av Langøya gått sammen om sankinga. Det ble i forkant av sesongen satt opp en plan for når det skulle gås i de forskjellige beiteområdene (7 forskjellige områder). 11 sauebruk med ca. 2200 vfs deltok i dette opplegget. 15-20 personer + 7-8 hunder var med å gikk. I tillegg ble det samarbeidet om transport av dyra hjem til gårdene. Erfaringene var svært gode, med at vi fikk sanket en stor andel av sauene tidlig ned.
- Ettersankinga gjøres for det meste alene sammen med hundene.
- Sau og lam sorteres i grupper direkte etter sanking. Dyra blir samtidig scannet med rfid leser og registrert inn i `` beite bing `` som nedsanket.
- All transport av sau ned fra fjellet gjøres med traktor og dyrehenger.
- Voksne sauer blir kjørt rett i fjøset for avsining. Disse blir så sortert i 4 grupper (gimrer, voksen sau, slaktedyr, gammel sau og tynne dyr). Dette gjøres for å gi den beste beita til de dyra som trenger det. I tillegg settes gimrer og gammel sau først inn på vinterforing. Etter 8-10 dager slippes de ut på innmarksbeite. Saue som skal slaktes blir levert så tidlig som mulig.
- Lammene deles også i 3 grupper. De minste (under 35kg) settes direkte inn på intensiv foring. Mellomgruppen (35-45kg) settes på ekstra god beite raps/raigras og hå. De største lammene går kun på hå beite. Lammene beiter først de skiftene som er lengst unna fjøset (ca. 2 km), 14 dager etter hovedsankinga blir de flyttet hjem (drives med hundene) til skiftene som er nærmest fjøset. De blir da samtidig drevet innom fjøset og veid og sortert. Lammene som er slaktemoden blir da levert til slakt, påsettlam og kåraværkanidater blir sortert ifra og satt på eget beite.